

Portret van het landschap bij de Groninger dijken

De stemmen van Aafke Steenhuis

■ Wierden, dijken, oever- en kwelderwallen - ze komen allemaal aan bod in 'Stemmen van Groninger dijken', een boek waarin Aafke Steenhuis heeft geprobeerd een beeld te schetsen van de liefde voor het land dat ooit op de zee werd veroverd. Steenhuis heeft voor het schrijven van haar verhaal met een flinke reeks bewoners aan de rand van Groningen gesproken en laat hen tevens vertellen over de geschiedenis van het oude gebied. Daarnaast geeft ze maar al te vaak haar eigen gevoelens weer, als een schrijver die een odyssee maakt naar een voorbije jeugd.

Door **Jacob Moerman**

Het lijkt op het eerste gezicht een beetje overbodig dat het boek van Aafke Steenhuis, geschreven in opdracht van de provincie Groningen, juist nu is verschenen. Eerder dit jaar werd immers al het boek *Randland* op de markt gebracht, een boek waarin journaliste Annemarie Kok een beeld geeft van de Friese en Groninger kuststrook. Kok heeft het gebied in kaart gebracht aan de hand van interviews met verschillende bewoners; boeren, natuurbeschermers, dichters, slikwerkers en dijkenbouwers.

Het resultaat is een niet alleen boek waarin vooral de liefde voor de kale vlaktes naar voren komt; *Randland* heeft vooral een beeld gegeven van de vergeefse pogingen van de lokale en Nederlandse overheden om het gebied nieuwe economische impulsen te geven. Zo waren in de jaren zestig en zeventig de verwachtingen voor de industrialisatie in Delfzijl hooggespannen, zodat er nieuwbouwwijken verrezen. Die staan nu grotendeels leeg. En nu kan ook worden geconstateerd dat ook de plannen voor bijvoorbeeld de Eemshaven zijn mislukt.

Het beeld in *Randland* is voor een belangrijk deel ontluisterend, in tegenstelling tot *Stemmen van Groninger dijken*. Aafke Steenhuis is in haar boek op zoek gegaan naar het idyllische land-

▲ Aafke Steenhuis.

Foto: Dennis Beek

schap van haar jeugd, waarin de dijken centraal hebben gestaan. Ze geeft aan dat een dijk voor haar nu vooral een 'mythische plek' betekent. 'Hij staat voor de mythe van de moderne mens die sinds de Middeleeuwen het lot in eigen handen probeerde te nemen.'

Steenhuis groeide op in Delfzijl en vertrok daarna naar Amsterdam. Op veel pagina's laat ze nu weten dat ze verheugd is over haar terugkeer en constateert ze tevreden dat het land nergens is veranderd. Het is dan ook erg vervelend voor haar wanneer het idyllische beeld op een be-

paald moment wordt doorbroken als ze langs de kant van de weg een bord ziet waarop te lezen valt dat het Reitdiepgebied het oudste cultuurgebied van Europa is. En dan laat ze weten: 'De slogans en logo's van het competitieve informatietijdperk rukken zelfs op het Groninger platteland op.' Het is voor Steenhuis blijkbaar moeilijk te verkroppen dat niet alle Groningers alleen maar gras maaien en koeien melken.

Steenhuis heeft in haar boek eigenlijk alleen maar een zeer positief beeld willen geven van het Groninger platteland langs de kust, en dat is eigenlijk de grote tekortkoming van dit boek. Over de problemen die het gebied de afgelopen decennia heeft gekend, maakt ze bijna geen woord vuil. In Zoutkamp interviewt ze een inwoner die een kleurrijk beeld geeft van de tijd dat daar de visvangst gouden tijden beleefde. En dan wordt het verhaal afgesloten met de zin: 'Na de inpoldering van de Lauwerszee in 1969 was het gedaan met Zoutkamp.'

Ze heeft zich blijkbaar goed gehouden aan de opdracht die de provincie haar heeft gegeven; een zo kleurrijk beeld geven van het landschap. 'Onder het uiterlijk gedrag van moderne wereldbewoners gaan vaak oudere, soms sprookjesachtige, magische cultuurlagen verborgen', laat gedeputeerde Rita Jansen in het mysterieuze voorwoord weten. 'Je hoeft maar enkele uren met elkaar door te brengen, uitkijkend over het wijde land, en die diepere lagen, die onderstromen komen aan de oppervlakte.' Tsja.

Die 'diepere lagen' komen zo nu en dan in dit boek inderdaad aan de hand van een enorme hoeveelheid gesprekjes aan de oppervlakte. Maar veel verder gaan ze niet. Stemmen van Groninger dijken bevat vooral een verhaal dat gedurende zo'n tweehonderd pagina's voortkabbelt als het water in het Reitdiep bij een zacht windje.

Aafke Steenhuis: 'Stemmen van Groninger dijken'. Uitgeverij Contact, Amsterdam. Prijs: 49,90.